

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za cejo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin, brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trisopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin, za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Avstrijska zunanja in notranja politika in Slovenci. — Glas graških slovenskih visokošolcev in nemiri na univerzi. — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Razno. — Slovenskemu narodu! — Književnost.

Podlistek: Romarjev zapisnik.

Avstrijska zunanja in notranja politika in Slovenci.

Pretečeno nedeljo se je vršil v Ljubljani javni ljudski shod, na katerem se je prav dobro označila zunanja in notranja politika naše vlade ter stališče, ki ga zavzemamo Slovenci napram temu vprašanju.

Govori na tem shodu zaslužijo občno pozornost, zato jih priobčujemo doslovno.

Shod je otvoril dr. Oražen kot predsednik političnega in izobraževalnega društva za dvorski okraj, v čigar imenu je tudi ta shod sklical. Govoril je približno takole:

Slovenci v Avstriji živimo v čudnih kritičnih časih, zato je treba, da spoznamo svoj politični položaj kakor tudi položaj vsega avstrijskega Slovanstva. Na severu monarhije ječi pod hudim jarmom Čeh, nad katerim se je na jubilejni dan cesarjeve šestdesetletnice zavihtela rabeljska vrva. Na Dunaju gospodari nemško burševstvo, ki hoče naše dijaštvo izstradati, istotako so burši napadli in nabili naše dijake v Gradcu. Kaj se je zgodilo pred dvema mesecema v Ljubljani, je vsakemu znano in kaj se godi bratom Hrvatom in Srbom na Hrvatskem pod baronom Rauchom, vemo vsi. Cela Cislajtanija je postala velika ječa, kjer se zapirajo slovanski rodoljubi, dasi smo Slovani v Avstriji v večini. Čeprav smo to državo branili z lastno krvjo in mesom, vendar se nastopa

proti nam s krutostjo in sovražnostjo. Zato pa zahtevamo in bomo vedno zahtevali, da se nam dajo pravice, ki nam gredo kot svobodnim državljanom in ki so nam zajamčene v ustavni državi. V kakšnih kritičnih časih živimo, je dokaz, da je radi tega shoda danes v Ljubljani 180 orožnikov (bučen smeh). Govornik je prosil poslušalce, naj se po shodu mirno razidejo ter je dal besedo dr. Žerjavu, ki je takole govoril:

„I mi Slovenci ne smemo zanemariti zanimanja za zunanja vprašanja, čeravno je glavno delo potrebno za notranjo moč. Zunanja vprašanja vplivajo na notranjo politiko — glej italijansko vseučilišče. Opravičeni smo odkrito govoriti, ker se od nas zahteva, da za državo prelijemo kri. Ni naša stvar, da očitamo, da se je aneksija Bosne izvršila v nepravem hipu in prepozno, da je sedaj vsa Evropa z Italijo vred proti Avstro-Ogrski. Eni med nami so za aneksijo, ker zahteva trgovina urejenih razmer in se okrepi Slovanstvo v monarhiji, drugi so proti, češ, da zato moč Slovanov ne bo ne to- ne onstran Litve večja, ker nam Bosna ne pridele, in tudi zato, ker se vshodni bratje brez večih gospodarskih izgub morejo privaditi zapadni kulturi le v samostojnih državah. Vsi pa čutimo, da je Jugoslovanstvo ponižano, ker se je prezrlo Srbijo. Le-tej priznamo, da je opravičeno razburjena. Boji se, da jo Avstro-Ogrska obkoli, gospodarsko zaduši in potem gre preko nje. Srbiji naj se zagotovi za vselej integriteta in jej da možnost, da se gospodarsko razvije. Zveza z obalo Jadranskega morja pa mora biti izvedena tako, da je ne more nihče izpodrezati, teči mora po varnih srbskih tleh. Da se taka varna proga zagotovi, treba morda tudi teritorialnih prememb. Vse to naj se Srbiji da, da ne bo nadaljne vojne napetosti. Naša industrija

ima vsled Erentalovih napak že velikansko škodo. Njen edini interes je — miren razvoj. A tudi agrarci ne morejo biti proti jadranski železnici, ki omogoči srbskim poljedelskim produktom izvoz preko Adrije, da ne bodo več tako silno pritiskali na cene v naši monarhiji. Načelni nasprotniki vojne smo, proti bratom se nam naj ne sili orožja. Pa tudi če bi se imeli Slovenci boriti z Italijani, bodo vedeli, da se gre za jugoslovansko vprašanje. Naša država bo najbolje izhajala, če najde miren sporazum z Balkanom. To pa bo možno šele, če se odtrga od Nemčije in stopi na stran Rusije, Francije in Anglije. Nemčija je zlorablja. Od carinske vojne s Srbijo n. pr. je imela Nemčija velikanski dobiček, mi pa nenadomestno škodo. Odkrita beseda ne sme biti v tej državi veleizdajstvo. Največja perfidija je, kar se uganja z Dunaja in Pešte s Hrvati in Srbi. Vsi vedo dobro, da je edino Košut poskušal zapeljivati Jugoslovane v pustolovsko politiko veleizdaje, ko še ni bil minister. Srbi so odklonili njegove veleizdajske predloge s tem, da so baš tedaj in od reške resolucije dalje vedno krepko povdarjali, da so zvesti državljanji Hrvatske. Tudi Slovence je skušal Košut pridobiti z revolucijo proti Francu Jožefu. Par dni, preden je postal Košut minister, je bival njegov odposlanec v Ljubljani, a bil je odločno zavržen že zato, ker je prvi pogoj kakega sodelovanja z Madjari, da nehajo zatirati naše brate na Ogrskem. Isto so mu povedali Čehi. Hrvati in Srbi so to odobrili. Tiste, ki so Košuta odklonili, sedaj njihov zapeljivec peha v ječo. Kaj vendar misli krona, da pripušča Rauchov sistem? Odkar so se Hrvati in Srbi pobratili, ni ovire, da se Bosna

Romarjev zapisnik.

Spisal Josip Premk.

Moja sobica je zelo znamenita, ali saj meni se tako zdi, kadar opazujem takole zvečer ob svitu smrdeče leščerbe ta sijajni konfort, ki me obdaja od vseh štirih strani.

Tam na desni ob oknu, ki je napravljeno tako praktično, da prihaja v tem sibirskem mrazu — skozi raze in razpoke — vedno dovolj svežega zraka — ne da bi ga odprl, stoji postelja zelo kritične trdnosti.

Preproge ob njej mi nadomešča zamazan in raztrgan predpasnik moje čifutsko prebrisane in zvite gospodinje, ki je obesila ta nepotreben prapor, na katerem se še razločno poznajo madeži že bogvekdaj použitega golaža — le radi tega, da zakrije v zidu razdrapano izdolbino, ki je zazijala váme, ko sem radoveden odgrnil predpasnik, ko kaka monumentalna sfinga na grobu slavnega carja...

Na drugi strani je prislonjena ob zid miza, da ne omahne, ker ji je moj vedno pijani predstanovalec odbil v nekem revolucionarskem navdušenju eno nogo, in se mora revica sedaj naslanjati na zid, da ne omahne in da ne potegne v svoj smrtonosni padec vse moje začete

novole, kar jih počiva zaslužen pokoj v njenem lesenem trebuhu.

Stene pa so dekorirane tako umetno, da noben slovenski umetnik od diletanta G. do dovršenega J. ne spravi skupaj takega čudotvora. Pri stropu, ki na nekaterih krajih kaže neženirano svoja trhla rebra, je barva še precej svetla, potem pa prihaja vedno v temnejše tone in sicer to v tako skrivnostnih obrisih, vinjetah in hiroglifih, da včasih res mislim, da to ni zelenkasta vlaga, ampak resnična slika čudovito fantastičnega slikarja.

Pri tleh se šele združi vsa ta nepojmljiva lepota v nekako združenje in umirjenje barv — v enokupno, podolgasto, črno liso, katero pokrivajo melanholične kapljice, kot da je tu, ob završetku trudapolnega dela obrisal čudaški slikar svoj znoj, ki se ne osuši nikdar, kakor v Neapolu svetnikova kri!

Peč mi nadomešča precej ogromen štedilnik, o katerem pa tudi lahko zanesljivo trdim, da ga ni izdelala kaka slavna tvrdka; ampak to me ne moti, ker redkokdaj zaplapola v njem prijeten plamenček, ker težko je dandanes živeti in premog je zelo drag!...

Kar se tiče podrobnejših detajlov dovršene opisa moje predmestne kamrice, je težko govoriti, ker opazi jih človek šele, ako olušči zid

in pogleda v razpoke, ali pa leže zvečer željen sladkega počitka v postelj... kar bi bogme nikomur ne svetoval!...

Ampak vse to nisem povedal iz kakih grdih namenov, do tiste zizibambulske reklame za sebe samega, ampak, da si zamore čitatelj vsaj približno predstavljati sobico, v kateri se je začelo, godilo in končalo, kar se mi zdi, da je bilo že tako davno, davno, v tistih nepozabljenih časih, ki jih komaj dosega spomin!...

Takrat sem hodil po ulicah sila žalosten in otožen, ker vse drugačne misli in upe sem nosil v moji duši, kakor danes, ko je jesen in se je cvetje že osulo, brez hrupa, brez vrišča: sam ne vem, ako je usojeno vsakomur, da izprazne enkrat tisto veliko prevaro, ki je marsikomu začetek treznega življenja...

Takrat sva se namreč ljubila z Anico.

Morda to ni bila ljubezen, morda niti veliko prijateljstvo, ker malo je na svetu prijateljstva in še manj ljubezni, to je le fraza, s katero izsesava drug drugega, hinavsko in podlo, kot je to samo naobraženemu človeštvu lastno, a poštene misli, dobri nameni so od vse te ljubezni — daleč, daleč...

Anica ni bila taka! Zavedala se je svoje slabosti, ob prvem sestanku je priznala svoj greh in nič je ni bilo sram, ker veliko zani-

priklopi Hrvatski, Kranjska, Primorska, okrožni sodišči Celje in Maribor, dalje pretežno slovenski okraji na Koroškem — kakor naj bi se to slednje dognalo po novem, na podlagi materinega jezika in po mešanih narodnih komisijah izpeljanem ljudskem štetju — vse te slovenske dežele naj se priklopijo novemu jugoslovanskemu skupu.“

Med burnim odobravanjem je govornik prečital sledečo resolucijo:

1. Vlada se pozivlja, da stori vse, da preneha nevarnost vojne s Srbijo in Črno goro. Vojni nasprotujemo z načelnega, humanitarnega stališča, tej vojni pa še posebej, ker bi bila naperjena proti narodu, s katerim nas veže bratska ljubezen. Razburjenje srbskega naroda naj pomiri Avstro-Ogrska s tem, da Srbiji zagotovi popolnoma svoboden razvoj, osobito tudi na gospodarskem polju, s tako izpeljano prometno zvezo z jadransko obalo, da bo zavarovana proti vsem slučajem. V ta namen naj se ne straši niti teritorijalnih prememb v korist Srbiji oziroma Črni gori. To more storiti vlada tem ložje, ker je takojšnje pomirjenje absoluten pogoj prosperu naše industrije, a tudi za agrarne interese prometne zveze Srbije z morjem neprecenljive važnosti.

2. Dokler ni sporazumna rešitev spora s Srbijo in Črno goro zagotovljena, naj „Narodna zveza“ zastopa v aneksijskem vprašanju strogo opozicijsko stališče. Potem naj pa deluje, da se troedini kraljevini Hrvaški, Slavoniji in Dalmaciji pridruži poleg novopriklopljenih dežel tudi vse slovensko ozemlje in stvari nova državnopravna celota kot jugoslovanski skup te monarhije.

3. Shod pozivlja vlado in krono, da stori konec nezakonitemu režimu in političnim persekucijam na Hrvaškem.

Živinozdravnik Ribnikar je govoril:

Dan za dnevom pišemo o novih udarcih, ki nam jih zadajajo Nemci in vlada. Ti udarci so sistem, ki se je ukoreninil pri nas zlasti pod Marchetom, pod katerim je naše šolstvo strahovito nazadovalo. Marchetov namen je bil pospeševati edinole nemško šolstvo, zatirati pa slovensko šolstvo na najbrezobzirnejši način. Pod njim se je ustanovila nemška gimnazija v Ljubljani, in taka v Pulju, Marchet nam je pošiljal nemških profesorjev, izpodrival pa slovenske. Izgovorov je imel vedno dovolj. V Gorico jih je premeščal iz zdravstvenih ozirov, v Ljubljano iz službenih, v Trst radi Italijanov, na Štajersko in Koroško pa radi Nemcev. A vsi so prišli med nas, da so širili in utrjevali nemštvo med nami. Razpisi mest, ki so jih imeli dobiti Slovenci, so se namenoma zavlačevali in navadno po dve leti je bilo tako mesto prazno.

Nemški profesorji so med nami najhujši nemški nacionalci in vsenemški propagatorji, a

čevanje do vsega je že takrat gojila v mladem srcu.

„Vidiš,“ mi je pripovedovala nekoč in jaz sem zakuril v štedilniku, da nama ni bilo mraz, — „najprej sem ljubila Vitomila, kodrastega fanta, ki je zelo malo govoril in še tisto, kar je povedal, je bilo vse samo mladostno navdušenje, sam bogve, nekoč je dejal, da bo napisal veliko tragedijo! Ampak to ga je menda minulo prav kakrat, ko sem ga zapustila jaz, danes je že dovršil pravniške študije. Ampak imela sva se rada, štiri leta, pomisli! Sestajala sva se redko, bolj pogosto pisala, saj vse to so bile le sanje, beseda na papirju in jaz sem vedela že takrat, da se bom nekoč smejala čez vse tiste čase! Ali glej! Nekoliko evetja daruješ temu, nekoliko onemu in ko pride ura, da bi morala podariti velik, še nedotaknen šopek, bom imela v roki komaj nekaj oskubljenih bilk. Dobro vem, da se bo tako zgodilo, a kaj si morem, ko čutim v sebi še toliko neizžerpane moči! ...“

Ti, vem, da me ne ljubiš! Vse je morda le iz dolgega časa, a vendar, a vendar bi mi bilo hudo, ako bi te morala zapustiti!“

„Zakaj?“ sem jo povprašal, ker rad sem jo poslušal, ako je takole modrovala.

„Zato,“ mi je odvrnila — „ker ti ljubiš vse bolj, ko tiste madonice opevane v sonetih. Vi-

nemški profesorji nam ubijajo tudi mladino. Na ljubljanski realki n. pr. jim je slovenska mladina izročena na nemilost. Naše dijaštvo se tu tako zatira, da je v 7. realki komaj eno tretjino dijakov Slovencev, dasi jih je bilo v prvem razredu dve tretjini. Razmere na ljubljanski realki so tako škandalozne, da bo treba sklicati zanjo poseben shod, da se jih osvetli in zahteva ustanovitev slovenske realke v Ljubljani, da se ne bodo naši slovenski sinovi v srcu slovenskega naroda, v Ljubljani, tako mandrali in potujčevali.

Slovenske dijake silijo kot slaničke v posamezne razrede in ni zlepa pripraviti vlade, da bi ustanovila razporednice. Drugače je pri nemških dijakih. Ker je bilo na tukajšnji gimnaziji z izrednimi vred par učencev nad 50, ustanovila je vlada takoj vzporednico, dočim je v Mariboru za 70 dijakov niso dobili, v Novem mestu pa z 68 z največjo težavo. Na profesorje se pritiska, da decimirajo premnogoštevilno slovensko dijaštvo (Fej-klici).

Na gimnazijah na slovenskem ozemlju vlada samonemški duh. Na gimnaziji v Pulju se ne sme niti slovensko govoriti (fej-klici). V Celju in Mariboru nas psujejo s privandranci. A dočim je nemška gimnazija v Ljubljani „štramdajč“, uradujejo slovenski ravnatelji samonemško, dasi bi smeli slovenski. Vprašam vas, ali je treba, da imajo na naših zavodih ravnatelji jubilejne govore v nemškem jeziku? Ali ni sramota, da vabi slovenski ravnatelj slovenske srednje šole na jubilejno slavnost s samonemškimi vabili? Žalostno je, da se ravno slovenski ravnatelji boje sile od zgoraj, ali pa jim je za „zaslužne“ križce?

Ko je Marchet odstopil, so mu od Nemcev po vsej državi deževali zaupnice. So že vedeli zakaj.

Kar je počel Marchet na šolskem polju, to je delal Deršata kot železniški minister. Izpodrnil je pri nas vse polno slovenskih železniških uradnikov in vsaka večja postaja ima že nemškega nacionalca za postajenačelnika, ki gradi nemški most do Adrije. Deršata je sprejemal v službo samo Nemce, le odslužene vojake 27. pešpolka (fej-klici), ker so ti najzanesljivejši delovatelji za „Schulverein“ in za „Südmarko“. Klasičen slučaj kako je nastavljal uslužbenca, je oni Wieserja. Ta mož je bil svoj čas v Jesenicah. Deršata, ki takrat še ni bil minister, pač pa advokat v Gradcu in hud bojevnik za „Südmarko“, je bil Wieserjev pravni zastopnik. Dasi Wieser menda ni dosti prida uradnik, pa ga je Deršata kot svojega klijenta takoj nastavil za postajenačelnika v Gorici, kjer sedaj germanizira kar se da. Če še danes nimamo v Ljubljani delavnice državnih železnic, je to delo Deršate, ki je nemškemu Celovcu dal take delavnice, dasi so se tam na te spomnili šele, ko je bilo že sklenjeno, da se grade v Ljub-

diš, Vitomila sem zapustila takoj, ko se je tako opijanal, da je hotel napisati tragedijo, a ti si prelen, da bi se me spomnil v navadnem feljtonu!“

„Morda se to še kdaj zgodi!“ sem ji pomagala, ker sila rad sem videl, kadar me je gledala s tistimi modrimi vijolicami malo jezno, kar se ji je prav tako podalo, kot meni filistrska suknja.

„Dokler se bova ljubila, gotovo ne!“ mi je zatrčila in se zazrla v mrak, ki se je skrivnostno kradel v sobo. „Pozneje — morda, a sedaj ne! Ti vidiš v meni samo dekle, v katero si se morda nekoliko zaljubil radi njene viharne preteklosti, radi njene propalosti, ker je slična in sorodna ljudem, ki tebi tako ugajajo! In prav tako je tudi z menoj! Ali se torej resnično ljubiš?“

Jaz sem nekaj časa molčal, ker težko je povedati tako kruto obsodbo dekletu, ki še najde morda pravo pot, a ne ve za stezo, kako dospeti do nje. Vendar se mi je zdelo, da bo Anica čim dalje tem bolj oživela v tej težki zavesti, da so njene rože že davno pokončane in nima več pravice do pomladi, a da bi nataknila krinko, za to se mi je zdela prepoštena!

„Ti obsojaš vse preveč strogo, Anica!“ sem jo potolažil. „Ako čutiš, da nimaš moči za

ljani. Deršata je pospeševal razna nemška industrijalna podjetja, dajoč jim refakcije na železnicah, dočim jih slovenska in slovanska niso bila deležna.

Zato se je tudi Deršati pela hvala in slava od Nemcev pri njegovem odstopu.

No, in kako je s sodnim in političnim uradništvom pri nas? Vsiljujejo nam Nemce povsod, posebno pa pri politični upravi. V zadnjem oziru si je spletel deželni podpredsednik Chorinsky — ta je pravi vladar na Kranjskem in predsednik Schwarz je le njegova senca — že najmanj zlat venec! Le Slovenci ne smejo biti naši politični uradniki, drugo pa vse. Kličejo jih iz Moravskega, iz Tirolskega in menda tudi kak Kalabrez Salamuči jim je dober! Prva slabost teh uradnikov je, da so grofi in baroni, druga, da niso za nobeno rabo in tretja, ki je največja, pa, da ne znajo slovenski. Ko jih začno pri nas učiti našega jezika, je prvo, kar pove ta politični uradnik svojemu inštruktorju: „Ich muß bemerken, daß ich keine Sprachtalente besitze.“ Posledica je, da morajo reševati slovenske akte drugi mesto njih in da je zamena „fijakarija“ in „filijalka“ nekaj povsem navadnega in vsakdanjega, kakor si tudi Chorinsky ne šteje v svoj največji slovnični greh, da je dejal namesto „železniško ministerstvo“ — „koldvorsko ministerstvo.“

Pri deželni vladi na Kranjskem bo v kratkem izprememba. Deželni predsednik Schwarz je že dozorel za pokoj ali boljše mesto (Klic: De mortuis nil nisi bene! Drug klic: So tudi izjeme!) in na njegovo mesto nam hočejo Nemci vsiliti Chorinskega, na čigar sedanje podpredsedniško mesto naj pride Haas, ki se zdaj kot za izpremembo muči na Dunaju. Chorinsky je nemogoč, kajti, on je kriv in odgovoren za vse pred in po 20. septembru ter za duh, ki veje v deželni vladni palači. Mi nočemo Nemcev in ne grofov. Slovenci zahtevamo na Kranjskem slovenskega deželnega predsednika. (Viharno odobravanje). Če pa pride Haas z Dunaja nazaj v Ljubljano, pridemo z razkritji o dogodkih z bistriškega mostu v Kamniku do Nunske ulice v Ljubljani! (Oho! Čujte!)

Na Dunaju ne poznajo Slovencev. Na Dunaju, kjer študirajo naši dijaki vseučilišče, komandirajo nemški burši. Odkar se pomni, so na dunajskem vseučilišču boji, ki jih povzročajo burši, ki brez pretepov niso zdravi. (Klic: In ti ljudje pridejo potem med nas kot nemški uradniki!) Nič boljše ni v Gradcu, kjer je rektor Hildebrand kot najbolj zagrizen nemški burš prepovedal slovenskim dijakom manifestirati na vseučilišču za slovensko univerzo. Nemški burši komandirajo zdaj že rektorje in sicer tako, da lahko trdimo, da so rektorji samo še eksekutivni organi nemških buršev. Daleč smo že prišli.

povratek, stopaj hrabro svojemu koncu nasproti... ako pa se ti zdi, da bi bilo bolje nazaj, poskusi, a se ne razžalosti preveč, ako doživiš kako razočaranje, ker mnogokrat sem ti že povedal, da bi se sramu razpočilo nebo, ko bi vedelo za vse hudobije in nesramnosti, ki se gode na svetu pod krinko raznovrstnih čednosti... Ali bolj pošteno je, da ostaneš v življenju, katerega si započela. Vrag in ves kes! Kaj bi človek vzdihoval in si želel nazaj, v tisto življenje, ki ga je v sanjah obsul z rožami in ga toliko blagoroval! Prideš in dosežeš, ako ti je sreča mila — vse, po čemer ti je žejalo srce, in kaj imaš?! Nekaj suhoparnih, doseženih upov, a v srcu največje nezadovoljstvo, hrepenenje po novih višjih ciljih in zopet se moraš napotiti na dolgo romanje! Ali dosežeš tudi drugič, ko se jih je že stoinsto napotilo že pred teboj do tiste sreče!? — Življenje je romanje! Nekateri lazi po ugodnejših stezah, drugi po slabših, a konec je isti in škoda za trud, ki ga imaš v tistih borbah in mukah, ko lahko lenariš pod božjim solncem brez skrbi! Grenko je to, kaj ne! A najenostavnejše navodilo za današnje življenje!“

„Čudno govoriš!“ je dejala. „Torej je vseeno, naj hrepenim in želim za tem ali onim, ali ničemur, saj smrt je neizogibna. Ti se bojiš samo smrti?“

Na Dunaju so nemški burši naskočili menzo in jo zaprli. Zgodilo se jim ni nič. Kaj bi storil državni pravdnik, če bi slovenski dijaki v Ljubljani naskočili kazino? Telegrafično bi poklical z Dunaja rablja, deželni predsednik bi pa bobnal in trobil preki sod. (Tako je!)

Pred burševsko silo je zlezel pod klop tudi ministrski svet, kar je dokaz preki sod v Pragi. To so razmere, kakršnih še v Tučiji ni in da imamo v Austriji sploh hujše razmere kot na Turškem, so nam porok Bošnjaki, ki se z vsemi štirimi branijo naše države, ki jih je že trideset let učila svoje kulture. Rajši bi bili pod Turkom kot da bi še naprej uživali dobrote madjarske in avstrijsko-nemškega nasilstva.

Dasi nas zatirajo vsepovsod, ne bomo obupali. Neizprosen bodi naš boj na narodno-gospodarskem polju in če tega izvojujemo z vso doslednostjo in železno brezobzirnostjo, bodo strti naši zatiralci. Geslo „Svoji k svojim“ se ne sme prekršiti v nobenem slučaju, potem bomo gospodarji na svoji zemlji mi. Samopomoč, to je tista zlata zvezda-vodnica, ki nas pripelje na cilj, ki ga moramo doseči, če hočemo obstojati kot narod. Zato pozdravljamo iskreno opozicijo „Narodne zveze“ proti vladi in želimo, da stopi tudi v obstrukcijo, če bo treba, ker le potem bo mogoče kaj doseči od vlade.

20. september v Ljubljani in 2. december v Pragi nam ne gre iz spomina. Upamo, da sta ta dva dneva začetek srečnejše dobe slovenskega in slovanskega naroda.

Viharno odobravanje, ki je preje pogosto pritrjevalo guberniku, je zdaj s podvojeno silo butilo na dan. Saj je pa tudi gubernik govoril navdušeno.

Nato sta bili sprejeti tile dve resoluciji:

Na javnem ljudskem shodu v Ljubljani dne 6. decembra 1908 zbrani Slovenci se zgražajo, da se je našla avstrijska vlada, ki se je vdala nemški strahovladi in edinole v varstvo burševskih čepic razglasila preki sod nad Prago. Bratskemu narodu češkemu pa izrekamo v bridkih časih, ko gospodari čezenj dunajski rabelj, svoje najprisrčnejše sočustvovanje.

Na ljudskem shodu dne 6. decembra 1908 v Ljubljani zbrani Slovenci odobravamo opozicijsko stališče „Narodne zveze“. Zahtevamo od jugoslovanskih poslancev, da nadaljujejo z vso odločnostjo pričeti boj za slovenske pravice proti ponemčevalnemu vladnemu sistemu ter preprečijo z najradikalnejšo obstrukcijo german-ska nasilstva nad našim narodom.

Tudi glede slovenskega vseučilišča je predlagal Ribnikar resolucijo. Sicer, rekel je, današnji shod ni manifestacija za slovensko vseučilišče, vendar zahtevati moramo svojo univerzo pri vsaki priliki. Če nas pode z Dunaja in Gradca, naj nam dajo lastno vseučilišče. Dotična resolucija se glasi:

„Da bi se bal smrti!“ sem zavzdihnil. „O blaženi trenotek, ko se mi bodo zmedli pojmi in bom poslednjič zadrhtel v tistem velikem momentu, ki mi bo z jasno lučjo pokazal, kam me je vodila vsa ta pozemeljska pot. Meni se zdi, da bom takrat ves dober, dasi moje ustnice ne bodo več govorile, da bodo moje smrtnotrudne misli, tako skromno ponižne kakor nikdar nikoli, saj takrat ne bom več človek, brat in ud te čudne drhali, ampak nekaj, kar nima imena in je za pozemsko mislečega človeka nerazumljivo. Odkod sem? Kdo ve! Kaj bom? Kdo ve? In prav je tako! Kakor si človek domišlja, da je velik po svojem duhu, tako je po svoji nevednosti ošaben in nesramen in ne oskruni edino tistega, kar mu je neznan! Moment smrti je čist in neoskrunjen od človeških rok; ko bi vedeli še za njegove tajne, razgrnili in nagromadili bi nanj toliko domišljavih laži, da bi bil človeku največja groza! Tako pa je zagonetka, pred katero človek-slabič tako trepeče in ne ve, da je vse to zemeljsko križemromanje prav tako nezmiselno, kakor je nezmiseln strah pred smrtjo.“

Tako nekako sem govoril in potem o tem vsak večer, ker ničesar drugega ni hotela več poslušati. In sprijaznil sem jo s tistim velikim momentom, ko jo ne bo nikdo več psoval z

Na shodu v Ljubljani dne 6. decembra zbrani Slovenci ponavljajo že nešteto izraženo zahtevo po ustanovitvi slovenskega vseučilišča. Pozivljajo vlado, da takoj otvori v Ljubljani pravno fakulteto. Protestirajo, da bi se sploh katero drugo vseučiliško vprašanje prej rešilo kot slovensko. Najodločnejše se zavarujejo proti temu, da bi se izbral Trst za sedež laškega vseučilišča.

Vse resolucije so bile soglasno in z velikim navdušenjem sprejete. Poslale se bodo na merodajna mesta.

Glas graških slovenskih visokošolcev in nemiri na univerzi.

V Gradcu, dne 3. decembra 1908.

Že od nekdaj se je godila Slovincem kricica. A malokdaj je občutil slovenski akademik železno pest, ki tlači in bije Slovence na tako kruti način in malokdaj ga je zbolelo sree, očivid krivice, ki jo prizadevajo odurni Nemci ljubljenu narodu tako hudo, kakor spričo dogodkov zadnjih graških dni.

Italijani, prav za prav gostje Avstrije, ki imajo svojo in ne slabo zaslonbo v mogočni domači državi na solnčnem jugu, dobijo — in to ne bo dolgo — svoje vseučilišče na avstrijskih tleh. V zadnjem času, ko se je zdelo, da drvi ta kulturna zahteva Lahov z vso silo svojemu cilju v naročje, zganilo se je tudi v slovenskem visokošolskem dijaštvu nekaj, začutilo je z vso resnobo, da je prišel čas, ko naj zapali v svojem narodu iznova plamen naših želj po stari kulturni zahtevi Slovencev — lastnem vseučilišču.

Tej akciji so se pridružila vsa ostala jugoslovanska društva, ki so se s slovenskimi akademskimi društvi na svojem shodu po § 2, v nedeljo, dne 29. nov. zavezala, da ne mirujejo prej, dokler ne ugotovi vlada do pičice zahtevam, ki sledijo:

Ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani; v slučaju pa, da se ugotovi najiskrenejša želja Lahov, to je ustanovitev laške univerze v Trstu ali kateremsibodi mestu v Primorju, zahtevamo istočasno ustanovitev slovenske univerze v Trstu.

Zahteva se veljava izpitov, položenih na zagrebški univerzi širom cele Avstrije.

Pristopimo k akciji, ki zahteva ustanovitev druge češke univerze in sicer v Brnu.

V pondeljek ob enajstih dopoldne je korakalo v četverostopih daleko nad 200 Jugoslovancev proti univerzi. Dospeč na akademična tla, se je odposlala deputacija k rektorju dr. Hildebrandu s memorandum in prošnjo, da dovoli Slovanom dvorano, ki bi v njej zborovali za slovensko univerzo. Ako da dvorano za zborovanje Nemcem, zakaj bi ne imeli

„vlačugo“ — tako intimno, da mi je nekoč v solzah priznala, da ga težko pričakuje. Jaz sem vedel, kam vedejo taka navdušenja in bal sem se skoro, da bi Anica v resnici ne napravila kaj, za kar bi nosil v duši odgovornost jaz.

Ampak prišlo je drugače!

Sirota kot je bila se je preživljala jako slabo, in večkrat ji je moral moj črn kruh utešiti glad.

Poleg tega ji je bilo prirojeno tisto večno žalovanje za izgubljenim čednostnim življenjem, ki je tako mnogim ključ do smrti.

Obolela je ravno proti Božiču.

Zunaj je bil mraz, a Anica je hodila še vedno v ohlapni poletni obleki in prehladila se je še bolj.

Prvi mesec je ležala v svoji podstrešni sobici, a pozneje ji je gospodinja odpovedala stanovanje. Vzel sem jo k sebi in sam prezebal na vse kriplje in načine.

O, tisti dnevi, tiste dolge noči, ko sem prebedel ob njeni postelji.

Ali bila je trdne narave in že so zunaj ozeleneli logi, ko se je bližala revica svojemu koncu.

„Hvala za vse, sedaj pride tisti veliki trenotek, o katerem sem od tebe tolikokrat čula — mi je pošepetala neko noč z grgrajočim glasom

iste pravice tudi Slovani! Rektor prošnji seveda ni ustregel, niti ni dal odločnega odgovora, temveč samo izjavil, da je pripravljen sprejeti v naslednjih dneh deputacijo iste misije. Ves čas se je manifestacijski spreved zadržal mirno in dostojno. A že razglas uspeha deputacije so Nemci razvpili in intonirali svojo „Wacht am Rhein“, kar je pa imelo svoj mogočen odmev v navdušenju in ogorčenju ob enem rodeči se „Hej Slovani“, ki je popolnoma oglušila renska vahtarico. Povsem mirno, pojoč dostojno narodne himne, se je začel pomikati jugoslovanski spreved nazaj proti svojim lokalom, kar ga napade v ulici Brandhof nemško dijaštvo, zaprviš ulico od obeh strani. Ranili so na lahko s palicami in tudi štileti (!) naše dijake. Na izhodu Zinzendorfgasse v glazi je le policija rešila onesvečenega slovenskega visokošolca gotove smrti. Okna društvenega lokala „Triglav“ je še isti večer slavna nemška surovost razbila in dolgo časa kričala in žvižgala pod njimi.

V četrtek, dne 3. t. m. je šla torej druga deputacija štirih mož skozi žvižgajočo in sramotečo množico na 400 z gorjačami oboroženih buršev, ki so celo dopoldne zaman pričakovali svojega nasprotnika.

Kar sledi, presega vse meje in ogorčenje nad temi za takozvano kulturo značilni dogodki naj zadoni v javnost, naj priča, med kakšnimi ljudmi in v kakšnih razmerah študira slovensko dijaštvo in potem bi ne zahtevalo lastnih akademičnih tal?

Že na hodniku (!) je sprejel rektor naše odposlanca in jih nahrulil približno takole: „Ich weiß schon, warum die Herren kommen; sie wollten vor einigen Tagen von mir eine präzise Antwort; diese nun, wollte ich ihnen vor den Jubiläumstagen nicht geben, jetzt aber sage ich ihnen kurz „nein“. Es wäre doch eine naive Zumutung von ihnen, nach den Ereignissen in Laibach und Prag, von einem Rektor einer deutschen Universität einen Saal für antideutsche Demonstrationen zu verlangen. Ich danke für den Besuch.“

Predsednik deputacije se pritoži, da so zamazane in razbite vse table slovanskih društev v vseučiliškem vestibulu; naj bi se torej zborovalo na univerzi o tej zadevi. Rektor se je zvijal, češ, da ne ve ničesar o tem in da je sploh popolnoma njegova stvar, dvorano dovoliti, ali jo pa prosilec kratkomalo odbiti.

Da se deputacija skozi divjo množico ni prerila mirno, je jasno. Suvalo se je naše ljudi od vseh strani s palicami, eden izmed njih je moral prenesti celo zaušnico in klice kakor: „Die Windischen“, „Jetzt schreits Živio“, „Schreit jetzt Hej Slovani“, „Zotteln“ so morali požirati naši bratje s krvavečim sreem, kakor krvave srea vsem slovenskim visokošolcem v očigled takim nasilstvom in kakor se bo gotovo tudi v

in jaz sem vedel po njenem znoju, da so to zadnje besede, ki jih je izpregovorila.

Sklonil sem se nad njo in nikdar nikoli je še nisem poljubil tako goreče!

Ko so ji postajale oči steklene, sem stopil k oknu in velike solze so mi drkale po lieu.

Veličastna, tisočzvezdna noč je valovila nad mestom, v prosojnem toku je lila na zemljo srebrna mesečina in toliko nepojmljive lepote je bilo v tihem, visokem nebu, da je ni moglo doznati oko. Tam dalje za mestom, kjer se je razgrinjala noč v temnejšem tonu in se zlivala v megljaste izhlapine sočnih trav, tam od travnikov, tonečih v nerazločni dalji pod črn nebosklon, se je dvigalo nekaj in se raztegnilo sem čez mesto, ko mlečnat soj predjutranje megle.

Moralo je biti še zelo zgodaj, ker zvezde na vztočju so gorele v istem sijaju, kot njih sestrice nad daljnim zapadom, niti ena še ni obledela, zelo, zelo globoko je še spala zora...

To prečudno povest sem našel v miznici in ko sem vprašal gospodinjo, kdo je stanoval pred menoj v tej kamrici, je dejala, da bled, kuštrav fant, ki mu je bilo ime Vinko Pokoren in je odšel, ko mu je umrla „tista“, bogve kam v svet.

domovini tuintam stisnila krčevito marsikatera pest — a žalibog brezuspešno.

Slovensko visokošolsko dijaštvo je sklenilo odgovoriti na ta podla izzivanja, spodobno akademiku, potom resolucij protestnega shoda po § 2. v hiši Brandhofgasse 12, kakor zborujejo istotako vsa jugoslovanska društva, vsako v svojem lokalu, ker v tako hitrem času ni bilo mogoče dobiti dvorane za skupni protestni sestanek. Sprejeto je bilo dvoje resolucij in sklenilo se je poslati rektorju graške univerze oster protest, naperjen proti rektorjevi kulantnosti in pravičnosti! najbolj pa proti surovemu vedenju nemškega burševstva in kraji ravnopravnosti Slovencev na avstrijskih nemških visokih šolah. Izve naj širna javnost o našem milovanjavrednem položaju potom časopisov in predvsem naj se potom glasnih protestov zbudi že vendar naše državnozborsko poslanstvo iz svojega sna, iz te pogubonosne letargije, da bo v bodoče z resno in neodoljivo energijo pričela boj za slovensko vseučilišče. Slovensko dijaštvo ne bo več moglo prenašati na avstrijskih visokih šolah še nadalje tega sramotenja in razžaljivega zapostavljanja, izbruhnila bo njegova sila na dan — mera bo itak že kmalo polna — in si v boju zob za zob prisvojila, čeprav z najhujšimi sredstvi to, kar mu po vsi pravici gre.

Zdrami se že enkrat javnost in zahtevaj neumorno in odločno to, za kar si gorela že od nekdej, že pred polstoletjem: pritisni naše poslance, da nam že vendar enkrat izvojujejo lastna akademična tla, na katerih sezidamo po svojih zmožnostih kulturo, stolico znanosti, ki bo obudila narod k novemu in čilemu življenju.

Politične vesti.

Za podpredsednike v državnem zboru so bili izvoljeni nemški nacijonalec dr. Steinwender, socijalni demokrat dr. Pernertstorfer, češki agrarec Zazvorka in Slovenec Pogačnik. Proti zadnjemu je delala vlada ter Italijani in Rumuni. Vladni kandidat je bil dr. Conci, ki je pa ostal v manjšini.

Nagla sodba v Pragi še ni odpravljena. Praške okoliške občine so sklenile, da ustavijo vse posle v prenešenem delokrogu, ako se takoj ne prekliče nagla sodba. Vlada bi to morda že storila, toda boji se — buršev! Tako daleč smo že prišli, da ti ustrahujejo našo osrednjo vlado. Nemci namreč zahtevajo, da se mora razveljaviti tudi prepoved nošenja barv in čepic. Če se pa to stori, bodo v Pragi razmere take kakor poprej, kajti Čehi ne bodo več trpeli, da bi burši izzivali. Kakšno zaslombo in potuho jim daje vsa nemška javnost, je razvidno iz tega, da je senat praškega nemškega vseučilišča odstopil, ker je vlada prepovedala nositi znake. Vse nemške stranke z ministrom Schreinerjem na čelu so za odpravo nagle sodbe le pod pogojem, da se obenem razveljavi prepoved barve nositi.

Pripravljanja za vojno. Avstrijska vlada dementira trdovratno, da ni in ne bo mobilizirala vojske, čeprav se na drugi strani skrbno pripravlja za vojno. Do 13. decembra je ustavljen na vseh bosanskih železnicah tovorni promet, ker je vse vlake okupirala vojaška oblast. Tovorni promet je ustavljen tudi po vseh železniških progah v Slavoniji. Nadaljni znaki so, da so bili izjemoma imenovani gojenci 4. letnika kadetnih šol v Karlovcu, Kamenici, Budimpešti, Košicah, Temešvaru in Sibirju za praporščake, ki so tudi takoj odrinili k polkom, katerim so pridelnjeni. Ti polki so seveda vsi v Bosni in Hercegovini. Faktično Avstrija res še ni mobilizirala nobenega kora, toda s tem, da je pridržala nadomestne rezerviste in zvišala mirovno stanje kompanij na vojno stanje, je toliko rečeno, da so dotični polki v vojnem stanju.

Na Balkanu. Srbski kralj Peter in zunanji minister Milovanovič, ki sta oba za ohranitev miru oziroma vsaj tako vročekrvna nista kakor prestolonaslednik in Pašič, sta prišla precej v

nemilost pri Srbih. Govori se, da če pride do vojne, bo kralj Peter prostovoljno napravil prostor črnogorskemu knezu Nikoli. Položaj se je v zadnjem času zelo poostiril in se je resnično bati notranje krize. Načelnik generalnega štaba, jako dober general in bivši vojni minister, ki je bil na kraljevi strani, je nepričakovano odstopil. Umaknil se je baje prestolonasledniku in stranki, ki je za vojno. Ta vest se pa dementira. Milovanovič je glede srbskih zahtev rekel nekemu dopisniku: Zahtevamo del bosansko-hercegovske dežele, da bomo združeni s Črnogoro, dočim bo Avstro-Ogrska na ta način ločena od sandžaka Novi Pazar. Vprašanje o vojni in miru je odvisno od postopanja Avstro-Ogrske napram narodnim, državnopravnim in gospodarskim interesom balkanskih držav. Na dunajski borzi se je raznesla vest, da so vstaške čete udrle v Bosno, zato so kurzi zelo padli. Zadnje vesti poročajo tudi, da je Izvolskij v dumi izjavil, da ruska vlada ni in ne bo priznala aneksije Bosne in Hercegovine. Ta vest je obudila v Srbiji velikansko navdušenje, ker se iz tega sklepa, da aneksija sploh ne bo priznana, ako je le ena onih držav, ki so podpisale berlinsko pogodbo, proti Avstro-Ogrski ne bo odstopila, to je pribito, zato bo pa prišlo do vojne, ker se drugače ne bo dalo to vprašanje rešiti. Sicer pa se lahko govori in piše marsikaj, lahko trdi in domneva, pravega pa vendar ni mogoče povedati.

Protiavstrijske demonstracije v Rimu. Ob priliki cesarjevega jubileja je priredil avstro-ogrski poslanik banket v poslaniški palači. Med banketom je pa množica viharno demonstrirala pred palačo proti Avstriji in še policija ni mogla ukrotiti demonstrantov.

Na Balkanu. Turčija noče denarne kompenzacije za Bosno, marveč zahteva, da se da Bosni in Hercegovini prejšnji državnopravni položaj ali pa da se proglasi za avtonomno kneževino. Naša vlada je izročila turški vladi noto, v kateri grozi, da bo smatrala srbsko-turško zvezo, ako se definitivno sklene, za povod vojni.

V italijanskem parlamentu se je vseeno z večino odobrila Tittonijeva zunanja politika in bo Tittoni še ostal na svojem mestu. Vendar je pa opozicija, zlasti poslanec Fortis, zelo napadala Tittonija ter Avstrijo, ki bo z balkansko politiko zelo škodovala italijanskim interesom na Balkanu.

Veliko rusko posojilo. Finančni minister je predložil dumi pooblastilni zakon, da si sme ruska vlada najeti v inozemstvu 450 milijonov rubljev posojila v pokritje državnega proračuna za leto 1909 in v pokritje starejših dolgov. Vse podrobnosti se bodo obravnavale v tajni seji.

Izpremema ustave v Nemčiji. V državnem zboru so predlagali svobodomiselnici, socijalni demokratje in Poljaki izpremema državne ustave glede odgovornosti ministrov in sicer se naj ta odgovornost raztegne tudi na cesarjeva dejanja, namreč na njegove govore, pisma itd.

Konstitucija za Egipt. Zakonodajni svet v Egiptu je sklenil zahtevati konstitucijo ali ustavo, ker se je uvedla tudi na Turškem.

Iz slovenskih dežel.

Manifestacijski shod za slovensko vseučilišče. V nedeljo se je vršil v Trstu veličasten shod za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani. Udeležilo se ga je okrog 2000 ljudi. Govorili so dr. Rekar, akademika Borštnik in Čok, dr. Stare, poslanca dr. Mandič in dr. Rybař ter socijalni demokrat Regent. Zadnji je izjavil, da so socijalni demokratje za slovensko univerzo v Ljubljani ter za italijansko v Trstu. Proti zadnjemu izreku so poslušaleci burno protestirali. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, izreka slovenskim visokošolcem na Dunaju in v Gradcu svoje simpatije in obsoja brutalen nastop nemških buršev in listov proti nenemškim akademikom. Po shodu je demonstriralo kakih 1000 poslušalcev po tržaških

ulicah ter pelo narodne pesmi. Ker so nekateri Italijani žvižgali Slovence, je prišlo do pretepa med Slovenci in Italijani; izmed zadnjih je bilo par tepenih in v neki kavarni nekaj šip pobitih. Aretiranih je bilo okrog 50 oseb.

Celjske vesti. Celjski nemškutarji so mislili, da bo bojkotno gibanje, kakor se je to že večkrat zgodilo, tudi zdaj zopet zaspalo. Toda gibanje ne ponehuje, ampak se še širi. Pritožiti se pa moramo, da nekatere „narodne“ dame ne izvršujejo narodne dolžnosti in da jim mora bojkotni odsek gledati na prste. Dovolj je žalostno dejstvo, če se mora to storiti, če dame same nimajo toliko narodnega ponosa v sebi, da ne bi vedele, koga morajo podpirati. Naš up je naša mladina, ki veliko bolj pojmi narodno dolžnost nego nekateri „zaslužni“ rodoljubi, zato bo pa novi zarod veliko bolj naroden in energičen ter se bo tudi bolj potegoval za slovenske koristi. Narodno nasprotje se je tekom zadnjih mesecev tudi v Celju poostriilo tako, da bi kazalo od slovenske strani le veliko slabost, če bi popustili v kaki stvari. Le na gospodarskem polju moremo priti Nemcem do živega. — V zadnjem času so se tudi v Celju začele nositi polhovke, ki naše nemškutarje zelo bodejo v oči. Polhovka naj bo znak naše zavednosti, zato jo le razširimo. — V Celju se je ustanovila podružnica Glasbene Matice v Ljubljani, ki je že 1. t. m. pričela z glasbenim poukom. Uči se glasovir, gosli, petje in vse druge glasbene instrumente. S tem smo storili celjski Slovenci zopet korak naprej na kulturnem polju. — Deutsche Wacht poroča, da je bila njenemu protestantskemu misijonarju Dilger-ju na Kitajskem že trikrat glava odsekana. Ker še vedno hodi okoli, mora imeti že četrto glavo, ki je najbrž še vedno tako pametna, da bo celjskim kulturonošem povedala kaj novega.

Celjski okrajni šolski svet in pravičnost. Že koncem septembra 1905 je potekla uradna doba v okrajni šolski svet celjski voljenih 5 članov, ki jih je poslal vanj celjski okrajni zastop. Kakor znano, še sedaj ni pravega okrajnega zastopa, zato se tudi ne morejo voliti novi člani za okrajni šolski svet, ampak bi morala vlada k sejam okraj. šol. sveta še vedno sklicavati dosedanje ude, ki so vendar še vedno opravičeni za poslovanje, dokler se drugi ne izvolijo. Toda vlada ni storila tega, ker so ti udje Slovenci, zato so se pa dosedanji udje pritožili na deželni šolski svet, ki je pa pritožbo odbil. Tudi pritožba na naučno ministrstvo je bila odbita in šele upravno sodišče je spoznalo, da povsod širom sveta stari izvoljeni udje opravljajo svoje posle tako dolgo, da pridejo na njih mesto novi izvoljeni. To je zopet dokaz, kako se moramo Slovenci boriti za vsako še tako po sebi umevno pravico in kako sodijo nemške oblasti naše pravice.

Narodna zbirka. Poročali smo že, kako so se nemški dijaki vrgli na nabiranje darov za „uboge brate“ na Štajerskem in Kranjskem, ker hočejo na ta način podpreti svojo veliko že itak premočno organizacijo. Slovenci ne morejo nato molčati, ampak odgovoriti z enakim postopanjem. V ta namen so slovenski akademiki sklenili prirediti narodno zbirko v velikem obsegu po vsem Štajerskem ter agitirati in organizirati reklamo za ta velevažni čin. Sestavljajo se imeniki oseb, ki bodo za posamezne kraje na Sp. Štajerskem prevzele nabiranje.

Šoštanjka posojilnica še prav dobro posluje, čeprav so ji Nemci že prorokovali pogin in konkurz. Slabo pa kaže za nemške Woschnagge, najhujše sovražnike posojilnice. Pred 25 leti je namreč Woschnagg vsled čudnih računskih umetnosti izkazal naenkrat 24000 kron dobička pri posojilnici, kar je bilo neutemeljeno. Teh 24000 K so si pa člani ravnateljstva, med njimi nemški Woschnagg, takrat lepo po domače med seboj razdelili. Zdaj, ko so dolžili Ivana Vošnjaka nepoštenosti, so pa sami padli v jamo, katero so drugim kopali. Posojilnica bo ta denar, ki zneso z obrestmi okrog 50.000 K kajpada nazaj terjala, kar bo njen položaj zeloboljšalo in bo potem res lahko lep dobiček izkazala.

Kranjsko.

Za deželnozbornsko volitev v ljubljanski splošni kuriji je shod zaupnikov narodnonapredne stranke postavil kot kandidata občinskega svetnika Josipa Turka. Prejšnji kandidat g. Jelenc je umaknil svojo kandidaturo. Volitev se vrši v ponedeljek 14. t. m. Protikandidat je Etbin Kristan, ker ni niti nemška niti S. L. S. postavila svojih kandidatov.

Nov kandidat v splošni skupini za deželnozbornsko volitve v Ljubljani! Shod zaupnikov državnih in privatnih uradnikov, državnih slug in narodnih delavcev ter ljubljanskega učiteljstva je proglasil za svojega kandidata v splošni deželnozbornski kuriji v Ljubljani gospoda poštnega oficijala Karola Majerja, ki je tudi prevzel kandidaturo. Svoj sklep vtemeljuje ta shod v tem, da je izvrševalni odbor narodnonapredne stranke že izpočetka storil napako, ker je brez shoda zaupnikov proglasil oziroma dal na glasovanje kandidature. Drugič se je prvotni sklep zaupnikov, da se kandidira učitelj Jelenc, nepravilno in neopravičljivo reasumiral in sicer na shodu, na katerem je bilo zastopanih veliko manj zaupnikov nego na prvem shodu. Drugi shod zaupnikov smatrajo državni uradniki za neopravičljiv, istotako sklep, da se kandidira občinski svetnik Turk. Ko bi učitelj Jelenc vzdrževal svojo kandidaturo, bi se v zmislu sklepa prvega shoda zaupnikov glasovalo zanj, ker se je pa kandidaturi odpovedal, postavi gori omenjeni shod svojega kandidata. S tem se hoče tudi protestirati proti nepravilni taktiki izvrševalnega odbora narodnonapredne stranke. Mi registriramo ta sklep in to kandidaturo.

Etbin Kristan proti slovenskemu vseučilišču! V torek se je vršil v Ljubljani socialnodemokratski shod, na katerem je poročal g. E. Kristan. Glede slovenskega vseučiliškega vprašanja je rekel, da bodo jugoslovanski socialni demokratje, ako se bo bojevalo proti slovenskim socialnim demokratom, že povedali socialnodemokratični državnozbornski delegaciji, kako naj glasuje glede slovenskega vseučilišča. To je toliko kakor grožnja, da ne bodo socialnodemokratični poslanci za slovensko univerzo in to grožnjo je izustil Etbin Kristan, ki vedno trdi, da so socialni demokratje najboljši narodnjaki! Ali misli res Kristan, da bodo njegovi pristaši tako delali kakor bo on hotel in da se bodo odrekli točki, ki jo tudi imajo v programu, to je slovenskemu vseučilišču! Kristana smo res imeli za bolj razumnega politika in ne bi pričakovali, da je izrekel tako budalost.

Narodna delavska organizacija v Ljubljani je že prav lepo organizirana in se v kratkem vrši ustanovni občni zbor. Ako bo tako lepo napredovala kakor v Trstu, bomo kmalu imeli tudi v Ljubljani zavedno narodno in napredno delavstvo. Kaj več izpregovorimo v kratkem.

Med tednom. Po dnevih pred in po XX. septembru ni imela narodnonapredna stranka večjega javnega shoda. Časopisje slovensko, vsem na čelu „Slovenski Narod“ budijo narod in vodijo veliko kompanjo proti smrtno škodljivemu nemštvu, in rodoljubna osebna agitacija od moža do moža jim krepko sekundira. Čas je bil, da je po daljšem odmoru zopet prišlo do prireditve velikega javnega shoda v Ljubljani; zahtevali so to veliki dogodki, ki razburjajo ves političen svet; klicalo je po shodu divje in brezprimerno zapostavljanje slovenskih interesov od strani vlade in — bližnje deželnozbornske volitve. Lep in zares impozanten shod, ki ga je sklicalo politično društvo za dvorski okraj, se je vršil preteklo nedeljo v Mestnem domu. Mnogoštevilno se je odzvalo prebivalstvo ljubljansko pozivu na shod, ne da bi bilo treba posebne reklame. Dobrih 1500 volilcev je bilo na shodu, mladine ni bilo, zakaj ostre fermane so izdala šolska vodstva pod pritiskom skrbnega očeta pri deželni vladi in še skrbnejšega mu gerenta. Prebivalstvo je drhtelo, da se mu izpregovori odkrito in odločno o rečeh, ki kakor težko breme polnijo vsa res slovensko čuteča

srca. Zbrano volilstvo je burno pritrjevalo krepkim, pa stvarnim izvajanjem govornikov. Sijajno manifestacijo ljudske volje smo doživeli, krepko pa vseskoz dostojno. Nepotreben, odvišen je bil alarm baronu Švarcu in grofu Korinskemu na pomoč poslanih treh modrijanov. Ogromna koncentracija policije, žandarmerije, detektivov, konfidentov — škoda za nje. Veseli nas in vse naprednjake, da je zopet oživelo politično življenje v Ljubljani. Shodi vzbujajo, utrjajo vez med strankinim vodstvom in somišljeniki. Radostimo se krepkega pokreta v Ljubljani, politično živahno središče mora le dobro vplivati na ostalo deželo.

„Slovenec“, poročajoč o nedeljskem shodu v Ljubljani, pravi, da ga je priredilo levo krilo narodnonapredne stranke. Shod je sklicala strankina organizacija, to je dejstvo, na katerem nič ne spremeni okolnost, da so na shodu nastopili nekateri novi solisti. Stara resnica je, da je v vsaki stranki dobiti različne barve, ki glede taktike niso vedno edine, in tudi pri slovenski ljudski stranki so take krilne razlike. V stranki pomenja to življenje, pogoj ji daje za obstanek in uspevanje. Mi kakor vsi naprednjaki smo samo veseli, da dobi stranka agilni naraščaj, zakaj to je jamstvo za trajnost strankinega dela in predpogoj, da se more stranka prilagati zahtevam, kakor jih narekajo menjajoče se razmere.

Pri deželnem predsedstvu v Ljubljani so silno slabe volje in močno razburjeni. Ne pridejo do miru ti gospodje celo v mesecu decembru, ki je tako pripraven za čajeve družbe in ki je po starih tradicijah odmenjen breskrbnim rodbinskim slovesnostim. In če so za trenotek mirnejši, pa jih zopet vzdigne raport dunajskih policajev, ki konečno vendar morajo pokazati, da so silno potrebni za srečo in notranji mir ljube Ljubljanice. Visoki ti gospodje, ki so si dali trud priti na svet, se v zadnjem času živahno zanimajo za razpoloženje ljubljanskega prebivalstva. Potuhtali so, da ljubitelj delikates dr. Eger ni da bi bil zaupnik; dovolj je, da je marljiv delator. Odložili so se tedaj za to, da pridno „puste prosit“ razne politike slovenske na pogovor. Ker ume Slovenec biti uljuden, se odzove uljudnemu vabilu. Ali mi poznamo naše voditelje do jedra, zastonj se trudita mladi baron Švarc in stari grof Korinski, ne bosta doživela pri njih popustljivosti. Svet je boj obrambe, ki ga bije naš narod. Utrdili so narod vedni udarci, vžgali so mu neizprosni naroden radikalizem, je zaman trud in snubitev visokorodnikov in visokopovzdignencev. Mi gremo naprej in z nami na čelu naši vodniki!

Ljubljanski Nemci in njih pestunja deželna vlada poskušajo na vse načine preprečiti nadaljevanje gospodarskega bojkota proti nemški trgovini in nadaljevanje runa na Kranjsko hranilnico. Če delajo izjave za „Laibacher Ztg.“, se dosledno blamirajo. Poskusili so torej z intrigami in hoteli zanesti needinosti v napredne vrste. Raznesli so kazinotje ljubljanski, ki imajo noč in dan stike z deželno vlado, da je gospod dr. Tavčar že prepovedal pisati v „Slovenskem Narodu“ za bojkot. Namen je jasen, kakor je po sebi umljivo, da radikalno-narodna duša dr. Tavčarja ne bi prenesla takega ukaza. Nemci so mislili, nekaj ostane pri takem podtikanju, to tembolj, ker se je govorica spravila v zvezo z nekim svarilom državnega pravdnštva glede postopanja cenzure napram „Slov. Narodu.“ Ali veselje v kazini je malo časa trpelo, g. dr. Tavčarja so prijatelji hitro informirali o tej zlobni in perfidni govorici. Podal je takoj izjavo v „Slov. Narodu“ in — kar je za vsakega politično zrelega umljivo — takoj povedal, da ostane napredni list prejkoslej avantgarda na braniku za slovenske narodne in gospodarske interese. Nemci so za eno blamažo obilnejši. Naprednjaki pa ostanemo, kakor smo b'li! Lapsus penna v izjavi pa, „da nekaterim mlajšim gospodom ne ugaja dejstvo, da odloča g. dr. Tavčar pri Slov. Narodu“, bodo spričo povedanega kvitirali gotovo tudi ti gospodje, o katerih eksistenci med naprednjaki pa mi dvomimo. „Mlajši gospodje“ med naprednjaki, ki so politično aktivni in po mišljenju radikalni, imajo eno gorečo željo, s pridnim delom koristiti narodu in stranki, ki

je le organizacija v svrhu dosege narodnih teženj.

Komentar. V političnem življenju je moč strankam, ki so večji ali manjši tvorci narodnega telesa, pripraviti svoje težnje do uresničenja in izvojevati si postavljene cilje le tedaj, če v stvarnih vprašanjih, v meritih nastopajo vseskoz dosledno. Nikjer, tudi v na sebi malenkostnih stvarih se ne sme kazati popuščenja in nedoslednosti, če gre za principijelne stvari. Jeklena doslednost je, ki vodi do uspehov, in jeklena doslednost je, ki potrja somišljenike v vernosti in vzbuja spoštovanje pri nasprotnikih. Tri mesece je tega, kar živimo v hudem gospodarskem odporu proti strupenemu zajedanju Nemcev v naše narodno telo. Ne moremo še trditi, da brez uspehov. Če računamo s tem, da vse v tem pogledu iz naravnih razlogov ni dosegljivo celo pri bolj probujenih narodih, potem nas po dosedanjih uspehih ne sme in ne more prevzemati malodušnost. Naprej tako! In sila naša bo zganila svet. So pa stvari, ki se pri tem ne dajo prezreti. So to na sebi majhni dogodki in neodločljivi, ali ker so načelnega značaja, moramo jih grajati, če so napačni, čeprav se dogode v naših vrstah. Kar se godi po slovenskih organizacijah, mora se goditi po uveljavljenih načelih, strogo po načelih. V tem pogledu ni opravičbe! Mestna hranilnica ljubljanska, ki je danes antiteza hitro nazadujoče Kranjske hranilnice, išče dva nova uradnika. Dve službi razpisuje, ki sta gotovo namenjeni Slovincem. Če to stoji in če je dejstvo, da je vodstvo zavoda v narodnih rokah, kako to pride, da se razpis službe inserira ponovno v uradnem listu „Laibacher Zeitung“. Za Boga, kdo bo dosleden v gospodarskem boju, če ne slovenske organizacije? Kako je moč dopuščati take stvari, take smrtno grehe, ko je ne glede na vse drugo predsednik Kranjske šparkase sloviti Bamberg, ki zbira bogate dohodke uradnega, le v nemškem jeziku pisanega lista. Kam plovemo, gospodje, ki ste člani direktorija?

Slovenske zadeve v državnem zboru. Poslanec Hribar je interpeliral justičnega ministra zaradi konfiskacijske prakse v Ljubljani, potem brambovskega ministra zaradi štirih čeških enoletnih prostovoljcev pri 27. pešpolku v Ljubljani, ki so bili kaznovani, ker so pozdravljali z „Na zdar“ in „Živio.“ Dalje je interpeliral justičnega ministra zaradi nastopanja predsednika graškega nadsodišča, ki je svetoval slovenskim uradnikom, ki so prišli k njemu v avdijenco, naj se odtegnejo političnemu strankarstvu, nasprotno pa nemškim uradnikom ne daje takih svaril. Istega ministra je interpeliral, zakaj so se vršile obravnave proti ljubljanskim demonstrantom pred navadnimi senati in zakaj se je sodni nadzornik graškega nadsodišča umeševal v jezikovne razmere pri uradovanju. Poslanec Fon je v proračunski razpravi zahteval, da se ob enem z italijanskim vseučiliščem ustanovi tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani in da se prizna na zagrebškem vseučilišču položenim izpitom veljavnost v tostranski državni polovici.

Slovensko vseučilišče zopet odstavljeno! V sredo je ministrski predsednik Bienert izjavil v državnem zboru, da predloži meseca januarja parlamentu predlogo za ustanovitev laške pravne fakultete. Ni pa prav nič povedal, kedaj misli vlada slovensko vseučilišče spraviti na dnevni red ter tudi ni reagiral na tozadevni medklie poslanca Hribarja. Pričakovati torej še dolgo nimamo ničesar, da bi vlada kaj ukrenila za ustanovitev slovenske univerze, ker se ravno nihče ne poteguje za nas. Italijani dobe pa vseučilišče, ker je to zahteval italijanski zunanji minister Tittoni, ki je izkoristil neugodno stališče avstrijske zunanje politike. Ker zahteva ta minister, da se ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu, bo najbrž tudi to dosegel, naj se potem naši poslanci in ves parlament na glavo postavi. Dozdaj je navadno Nemčija komandirala našo vlado, zdaj bo pa še Italija in skoro se bomo vpraševali, čegavi podaniki smo! Z gotovostjo pričakujemo.

da bodo naši poslanci zdaj vedeli, kaj jim je storiti in da taki vladi ne smemo več pokorno hlapčevati. Zdaj so prisiljeni, da stopijo v najstrožjo opozicijo in to se mora pokazati že pri glasovanju za nujnost proračunskega provizorija!

Kdo bo deželni predsednik kranjski? O tem ni nobenega dvoma več, da bi baron Schwarz še nadalje ostal predsednik dežele Kranjske, ker ga nobena stranka več ne mara in je tudi po sebi umevno, da ne bo v deželni zboru pri prihodnjem zasedanju zastopal vlade. Govori se, da je bil že takoj ob imenovanju Schwarz predestiniran za njegovega naslednika sedanji njegov namestnik grof Chorinski. Toda tudi ta je soodgovoren za vse zadnje čine naše deželne vlade, ker je pravzaprav on faktični voditelj v vladni palači. Zato pa odločno izjavimo, da za gospoda grofa Chorinskega ni mesta v naši deželi. Naj ga da osrednja vlada v kako nemško kronovino, saj je zmožen dovolj, toda na Kranjskem hočemo in zahtevamo Slovenca za šefa deželne vlade. Ako hoče vlada pomiriti narodno nasprotstvo na Kranjskem, mora vendar vpoštevati večino naroda ter dati Kranjski domačega človeka, ki pozna dobro vse razmere in tudi značaj prebivalcev, da se ne bodo go-dile take nerodnosti kakor so se že.

Skrb naše vlade za Slovence. Nedeljski javni ljudski shod v Ljubljani je povzročil celo revolucijo v naši vladni palači. Brzjav je sklical 180 orožnikov iz cele dežele v Ljubljano. Ves vladni policijski aparat je bil na nogah in uniformirani so hodili svetnik Wratschko, komisar Mathias itd., da bi hitro posegli z žandarji vmes, ko bi se ponižna slovenska duša hotela zopet oglasiti. V veliko zadovoljnost pa moramo konstatirati, da se je občinstvo zadržalo popolnoma resno in mirno, odduška je dalo le z glasnim navdušenim odobravanjem na shodu. Dijaki ljubljanskih srednjih šol se niti v bližino Mestnega doma niso smeli pokazati, dočim v Trstu in Gorici naravnost štrajkajo. Saj smo tudi mi mnenja, da ostani dijak ob taki priliki doma, kajti shod je bil tem imponantnejši, ker so samo resni, odraščeni možje manifestirali za naše in drugih slovanskih bratov zahteve in potrebe. Naša vlada jih je pa tudi take slišala kakor še nikjer in nikoli, toda mora jih vtakniti v žep kot zaslužene očitke. Ej, zvenelo jim bo ušesih, kar so slišali na tem shodu!

Velikodušen dar za slovensko dijaštvo. Slovenski mecen gospod Josip Gorup vitez Slavinski je daroval 50.000 K za dijaške ustanove. Darovatelj je res zaznal pravi trenutek, ko je bednemu slovenskemu dijaštvu, ki je prav zdaj v največji sili, naklonil tako velikodušno podporo. Že od poprej obstoji veliko Gorupovih ustanov za slovenske dijake in koliko mladeničem je že naš mecen omogočil, da so mogli doštudirati. S svojim novim darom si je postavil hvaležen nevenljiv spomenik v sreu vsakega Slovenca. Časi za naše dijaštvo postajajo vedno slabši in če ne dobimo vseučilišča v Ljubljani, bodo naravnost obupni. Naj se zgodi, da bi mensa academica bila zaprta nenemškemu dijaku, kam bi potem prišli, kajti več nego tri četrtine slovenskih dijakov se hrani v tem zavodu. Najnovejša taktika nemškonacionalnih dijakov, ki so danes gospodarji nemških vseučilišč, je izdala parolo, da se nikjer ne podpira nenemških dijakov. Posledice so velikanske. Na Dunaju obstoji društvo „Studentenheim“, ki ima lastno hišo, v kateri dobe potrebni dijaki prosto stanovanje in tudi hrano. Koliko slovenskih dijakov je že uživalo to dobroto, a letos so nekateri, ako ne vsem, odpovedali ter jih na cesto vrgli. Na dunajskem vseučilišču obstoji

splošno podporno društvo in pa posamezna podporna društva za vsako fakulteto posebej. V teh društvih odločujejo Nemci in če res ne bodo dajali podpor, bodisi le marke za menso ali knjig, bo marsikateremu Slovincu trda predla ali mu bo celo onemogočeno nadaljevati študij. Marsikdo, ki mu niso znane razmere, bo podcenjeval to okolnost, toda če se bo dosledno izvajalo preganjanje naših dijakov, bo zanje to grozen udarec. Pomisliti je treba, da mnogo dijakov od doma ne dobi niti krajcarja podpore in živi takorekoč docela le od podpornih društev. Ako mu ta zapro vrata, je na cesti in nima ničesar, s čimer bi se živel. Zato je res v skrajni sili priskočil na pomoč veliki dobrotnik slovenskega dijaštva in slovenski narod mu ne more biti dovolj hvaležen za ta velikodušni čin.

Srbi za Ljubljano in Prago. V četrtek so priredile srbske politične stranke v Belgradu javni protestni shod radi septemskih dogodkov v Ljubljani in radi proglastitve nagle sodbe v Pragi. Najprej je bil rekvijem za padle žrtve in potem so šla vsa društva v imponantnem sprevodu, katerega sta se vdeležili tudi slovenska in češka kolonija, na shod. Inicijativo za to prireditev so dale slušateljice belgrajske univerze.

Dr. Binder — vodja nemškega boja proti Slovincem! Südmarkine podružnice na Kranjskem in Primorskem so se združile v posebno okrožje „Karstgau“ in za načelnika je bil izvoljen profesor dr. Binder. Že parkrat smo opisali ponemeevalno delovanje „Südmarke“ in njene namene, zato je to vsakemu v spominu. In na čelo gospodarskega in narodnega boja Nemcev proti Slovincem je stopil c. kr. profesor dr. Binder. Ne rečemo, da bi ne smeli profesorji segati aktivno v politiko, toda potem naj imajo vsi profesorji tako pravico, tudi slovenski. Če bi kakšen slovenski profesor tako agresivno nastopal bodisi v šoli ali izven šole, bi ga že davno prestavili kam v Galicijo. Dr. Binderja bo pa minister dr. Schreiner še odlikoval!

Kranjska hranilnica. Iz Kranjske hranilnice je bilo samo meseca oktobra in novembra dvignjenih 12 milijonov kron, kar kaže, da hranilnica rapidno propada. Meseca decembra in januarja se bodo vloge za najbrž še enkrat toliko znižale in potem bo kmalu konec zlatega vira, iz katerega so kranjski Nemci toliko let črpali na račun Slovencev neusahljiva sredstva za vse svoje bojne pozicije proti Slovincem. Ej, kako se bodo Nemcem še slinice cedile po teh zakladih, toda Slovenci so se že toliko spametovali, da ne bodo več dajali svojih grošev v lastno pogubo.

Ze opetovano se je družba sv. Cirila in Metoda obrnila na rodoljubne slovenske starše, naj ti darujejo družbi igrače, katerih njihovi otroci ne rabijo več, pa so vendar še porabne. Koliko veselja bode naredili, rodoljubni starši, naši deci v tem pri božičnicah! Poglejte doma, morda bi se le kaj dobilo za družbo in za deco v njenih šolah!

Slovenskemu narodu!

Nečuvenci, od akademiških oblasti žalibog podpirani nastop nemško-nacionalnega dijaštva na dunajskem vseučilišču je prisilil zatvoritev „akademiške mize“ (Mensa academica), kjer je velik del našega dijaštva dobival svoj vsakdanji kruh, ter spravil veliko število naših dijakov na Dunaju v položaj velike bede. Mnogim manjka vsakdanjega kruha! Obračamo se torej na vsa čuteča nam sorodna srea v domovini in drugod s klicem: Pomagajte! Naj prispeva vsakateri po svojih močeh, da se odpomore

trenotni bedi našega dunajskega dijaštva. Podpisana „Narodna zveza“ je v svrhu te pomožne akcije izbrala poseben odbor, v katerem so poslanci: Ivanišević, Korošec, Ploj in Žitnik. Vse darove sprejema odborov blagajnik dr. Ignacij Žitnik, poslanec, Dunaj, parlament. Rojaki in rojakinje! Pomagajte hitro, ker beda je nujna. Osramotili bi svoj narod, ko bi puščali stradati našo mladino, kateri so brezsrčni tuji zaprli vrata. Najlepšo narodno solidarnost pokažemo, ako vzajemno podpiramo svojo po krivici preganjano akademično mladino, v kateri je vtelešena bodočnost naroda!

Dunaj, 4. grudna 1908.

„Narodna zveza“

v poslanski zbornici državnega zbora.

Dr. Vinko Ivčević, Dr. Ivan Šušteršič,
načelnik. načelnik.

Književnost.

A. Aškerc: Akropolis in piramide. Poetični izprehodi po orientu. V Ljubljani 1909. Založil L. Schwentner. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. Cena broš. 3 K, elegantno vezano 4 K 50 h. — „Moj vodnjak pa ti je sila globok, rekel skoro bi, da je brez dna! Črpam vrelec, dan na dan ga črpam — ne izčrpam ga!“ Te besede iz pesni „Dva vodnjaka“ dobro označujejo Aškercovo plodovitost. Skoro vsako leto, odkar so izšle njegove krasne „Balade in romance“, nas obdari Aškerc z novo knjigo ter bogati slovensko književnost z zbirkami svojega neizčrpne pesniškega talenta. Povdarjala se je že večkrat posebna Aškercova individualnost v poeziji, ki ji nič enakega ali je le prav malo malo najdemo pri drugih pesnikih. Aškerc ima svojo smer, svoj način, gotovo nekaj izvirnega in težkega, zato pa nima nič posnemalcev in naslednikov. Zupančič in Kette imata svojo šolo, vrsto mlajših pesnikov, ki korakajo po njih stopinjah in se bolj ali manj trudijo posnemati jih v obliki in izražanju. Aškercova poezija je rezka, pikra in bolj trda, ki se posebno pokaže v perečih satirah, kjer beseda takorekoč res udari kakor bič. Tudi zadnja zbirka kaže glede vsebine in oblike isto individualnost pesnikovo, pravi askercizem, ki nam pri Aškercu prija in ustreže, dočim bi ga pri kakem drugem vzeli kot pretrdo poezijo. Ozadje te pesniške zbirke je po večini historično. Pesnik nas uvaja v duhu v staro helensko in egipčansko dobo; skoro pozabljene slike nastopajo na novo pred oči, seveda v poetični obliki in premnogokrat porabljene za ostro satiro na današnje razmere. Prav z vžitkom bo čital vsakdo te zgodovinske podobe, ki so se mu nekdanj omilile in nas učile izpoznavati stare Helene in Egipčane, njih moralo in njih življenje. Prav spretno so vmes nanizane pekoče satire v orientalski obleki, toda iz naših razmer in našega domačega kulturnega položaja. Kot satire, včasih prav ostre, moramo označiti naslednje: najhujša je Učeni osel, potem so „Kavarna pri arabskem konju“, Amenhotep IV, Mohamed in Ajiša, Fidija in suženj. „Oda na Nil“ je res nekaj veličastnega, morda imamo prav malo takih od, name je vsaj napravila tak vtis in gotovo jo bom še večkrat z vžitkom čital. „Velika noč na Akropoli“ je lepa proslava starega helenstva, takorekoč himna na starogrške čase. Toda kako nežen, liričen ton ima „Palma“! Skoro bi ne poznali našega Aškercera, tako nežne, čuvstvene in mehke strune je tukaj ubral. „Egipčanka“ je pretresljiva, resnična povest slovenske mladenke, ki se toli in tolikrat ponavlja. Egipt, zlasti Aleksandrija

Prva češka splošna delniška družba na življenje.

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

- Za slučaj smrti.
- Za slučaj smrti in doživenja.
- Zavarovanje dote in oprave nevest.
- Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.

- Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
- Najrazličnejše kombinacije zagotovljenje pokojnine.

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Glavno zastopništvo za slov. dežele v Trstu, ulica Torre bianca št. 21. I., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila.

in Kajira nam leto za letom požira primorske Slovenke, jih uničuje na duši in telesu. To je res mojsterski opisano v tej pesni. Filozofično stran zastopajo „Izselniki“, kar se tudi na naše izselnike največkrat nanaša. Kjer imam kruh, tam je moja domovina! V podrobnejšo oceno se ne spuščamo; naj čita vsakdo te pesni, našel bo veliko lepega. Prav toplo priporočamo novo zbirko, saj je tudi ta bistven del za izpoznavanje Aškerc kot pesnika. „Balad in romanc“ sicer ne doseže, toda Aškerc naj se tolaži, da Gregorčič tudi nič več ni pel takih pesni, kakor so bile v njegovem prvem zvezku. To je in ostane pribito, da Aškerc glede balad in romanc ter glede satiričnih pesni, katerim deloma tudi popotne pesni lahko pridružimo, nima vrstnika v slovenskem slovstvu in to je veliko rečeno. Zato bomo pa vedno radi segli po njegovih pozijah kot ljubih prijateljih, ki nam sicer ne segajo tako v srce in napojijo z nekim čarom duše kakor pri Gregorčiču, a nam kot resna, odločna poezija ne veliko manj prijajo. — Zunanja oblika, tisk in papir je lično in lepo delo, kakor smo pri Schwentnerju že itak navajeni.

Dr. R. Marn.

Ivan Cankar: Za križem. Z naslovno risbo Hinkota Smrekarja. V Ljubljani 1909. Založil L. Schwentner. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. Str. 260. Oceno o tej novi zbirki Cankarjevih povesti prinesemo prihodnjič, danes knjigo le toplo priporočamo.

Domače ognjišče. List za starše in vzgojevalce slovenske mladine. Št. 11. Vsebina: J. Dimnik: Cesarjeva vladarska šestdesetletnica. Ferd. Juvaneč: Šola in domača hiša. Marica Žgurjeva: O pomenu ženskih ročnih del in njih koristi. Domači zdravnik. Dr. E. Bretl: Naši zobje in njih negovanje. — Nekaj besedi o škrlatici. — V boju proti jetiki. — Deset zapovedi za zdravje. Dopisi. Listek. Ferdo Plemič: Berač. Drobtine. Priloga: Naša bodočnost. List za šoli odraslo mladino z beletristično zanimivo vsebino.

Na smrt obsojeni? Dramatska slika v treh dejanjih. Spisal Ksaver Meško. Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu. To igro so z velikim uspehom že predstavljali, če se ne motimo, na Jesenicah. Za danes jo toplo priporočamo v nakup, prihodnjič izpregovorimo kaj več o nji.

Ker poteka leto h koncu, opozarjamo vse tiste, ki še niso poravnali naročnine, da store to čim preje.

Edino pravi je samo **Thierry-jev balzam**

z zeleno **nuno** kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3.60. — Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljke je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloga v več lekarnah.

Slavna šolska vodstva in gg. trgovci!

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku. Glavne zaloge v Ljubljani pri V. Kenda, Vaso Petričič, Fr. Igljč i. dr. ter pri trgovcih po deželi.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. = = IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogo „Slov. Gospodinja“ Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica. Zaloga in izdelovanje šolskih zvezkov.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po **4 1/2 %**

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastoj in poštne prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-čistilno sredstvo!

SEYDLIN
Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobl se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kakalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenj.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828.

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu & poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, zimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Š. Slatnarjevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte uzi-galice v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbera izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega zistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Zahtevajte „Naš List“ v gostinah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog **K 12,434-933-24**

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907 **K 12,888.795-43**

Denarni promet **K 59,197.246-20**

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno K 18'— K 24'—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se

franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Pizen, Češko.